

Euroopan unionin osarahoittama

Vastuullisuus osana toisen asteen työelämätaitoja

Mitä osaamista opiskelijat tarvitsevat tulevaisuuden työelämässä ja miten oppilaitos voi sitä tukea?

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Vastuullisuus lähtee meistä ihmisistä

Hanna Tölli

TKI-koordinaattori

Vastuullisen liiketoiminnan kehittäminen

hanna.tolli@centria.fi

Hanna Tölli - Centria University of Applied Sciences | LinkedIn

Euroopan unionin osarahoittama

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit -hanke

Ajankohtaista tietoa vastuullisuudesta

KOSEK

centria Tutkimus ja kehitys

Kokkola Karleby

KANNUS

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Vastuullisuus ei ole yksi työelämätaito

Vaan… Se on tapa toteuttaa kaikkia työelämätaitoja

Vastuullisuus ei ole enää erillinen sisältö tai projekti. Se on työelämäosaamista, jota tarvitaan kaikilla aloilla.

Nuoret tarvitsevat osaamista, jolla he:

- tekevät kestäviä ratkaisuja
- toimivat eettisesti
- rakentavat hyvinvoivia työyhteisöjä
- vahvistavat alueen elinvoimaa

Nuoret odottavat johtajalta tunnetaitoja – tekoälyn vaikutus työelämään mietityttää

Euroopan unionin osarahoittama

Työelämä

Työelämän sosiaalinen puoli on tärkeä nuorille

Mukavat työkaverit ja hyvä ilmapiiri motivoivat nuoria työelämässä keskimääräistä useammin. Myös uralla eteneminen sekä kehittymismahdollisuudet korostuvat. Myönteisesti työelämään suhtautuvien osuus on nuorilla käytännössä sama kuin muillakin suomalaisilla.

Johtajuus

Nuoret kaipaavat johtamiselta ennen kaikkea inhimillisyyttä

Alle 30-vuotiaat painottavat hyvässä johtajuudessa muita ikäryhmiä useammin empaattisuutta. Sama näkyy myös sanoittaessa huonoa johtajuutta. Nuoret korostavat epäempaattisuutta, vanhemmat ikäryhmät painottavat epäpätevyyttä ja autoritäärisyyttä. Nuorilla tunnetaidot menevät usein muodollisen osaamisen edelle.

Johtaminen kiinnostaa nuoria muita enemmän

Alle 30-vuotiasta keskimääräistä useammat pitävät työskentelemistä johtotehtävissä houkuttelevana. Niin ikään valmius suostua johtotehtäviin pyydettäessä on keskimääräistä korkeampi. Johtajanpenkki ei siis jää tulevaisuudessa tyhjäksi ainakaan nuorten haluttomuuden vuoksi.

Niillä nuorilla, joita johtaminen ei kiinnosta, johtamishaluja jarruttaa erityisesti liiallinen vastuu ja itseluottamuksen puute.

Tulevaisuus

Tekoäly on nuorille yhtä aikaa huolenaihe ja johtamista muuttava voima

Alle 30-vuotiaat ovat tekoälyn suhteen väestön valppain ryhmä: joka toinen nuori nostaa tekoälyn keskeiseksi johtamista muuttavaksi tekijäksi seuraavan viiden vuoden aikana. Sama valppaus näkyy huolena – tekoälyn vaikutus tulevaisuuden työhön huolestuttaa nuoria ja opiskelijoita keskimäärästä useammin.

Johtajuusbarometri 2026

8

Euroopan unionin osarahoittama

Miksi vastuullisuus kuuluu toisen asteen koulutukseen?

”Jos opiskelija valmistuu erinomaisilla ammatillisilla tiedoilla, mutta ei osaa toimia vastuullisesti työyhteisössä, käyttää resursseja viisaasti tai huomioida toimintansa vaikutuksia, onko hän valmis työelämään?”

Työelämän muutosvoimat

- ilmastonmuutos ja luonnonvarojen niukkeneminen
- digitalisaatio ja tekoäly
- monimuotoistuvat työyhteisöt
- kansainvälisyys
- yritysten kasvavat vastuullisuusvaatimukset
- turvallisuus ja huoltovarmuus

→ vastuullisuusosaamisesta ja sen tunnistamisesta on tullut työelämän perustaito?

Pelkkä tieto ei riitä

Opiskelijan pitäisi osata:

- tunnistaa toimintansa vaikutuksia
- tehdä kestäviä valintoja
- toimia eettisesti
- kantaa vastuuta yhteisestä työstä
- kehittää toimintaa paremmaksi
- olla osa työhyvinvoinnin rakentamista

Communications materials - United Nations Sustainable Development

Pelkkä tieto ei riitä

”Lapsuuden kodin ilmapiiri on vahvasti yhteydessä myönteiseen suhtautumiseen. Ne, joiden lapsuudenkodissa puhuttiin työelämästä myönteiseen sävyyn, suhtautuvat työelämään selvästi useammin myönteisesti kuin ne, joiden lapsuudenkodissa puhuttiin työelämästä kielteiseen sävyyn.”

(Johtajuusbarometri 2026)

Vastuullisuusosaaminen =
Tiedot + Taidot + Asenne + Toiminta

Mitä vastuullisuustaitoja tulevaisuuden työelämä edellyttää?

- Ympäristövastuuseen liittyvät taidot
- Sosiaaliseen vastuuseen liittyvät taidot
- Kulttuurilliset taidot
- Hyvään hallintotapaan liittyvät taidot
- Taloustaidot

Euroopan unionin osarahoittama

Ympäristövastuullisuuteen liittyvät taidot

Kierrätystaitoja vai jotain enemmän?

Keskiössä on löytää harmonia luonnon ja ihmisten välillä
Olemmehan osa luontoa

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Ympäristöön liittyvät työelämätaidot

Opiskelija osaa:

- käyttää materiaaleja ja energiaa kestävästi
- vähentää hävikkiä
- ymmärtää kulutuksen vaikutukset
- tunnistaa oman työn ympäristö- ja luontovaikutuksia
- ymmärtää kiertotalouden ja elinkaariajattelun periaatteita
- etsiä kestävämpiä toimintatapoja
- osaa arvioida hiilijalanjälkeä ja tehdä parempia ehdotuksia

Kestävästä yrittäjyydestä puuttui oppimateriaali – ammattioppilaitos tarttui tarpeesta toimeen | Opetushallitus

Euroopan unionin osarahoittama

Sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyvät taidot

Vastuu ihmisistä ja yhteisöistä.

Velvollisuus tehdä päätöksiä ja toteuttaa ne yhteiskunnan ja sen arvojen edun hyväksi.

Tavoitteena on sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys; ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointi, tasavertaisuus ja oikeudenmukaisuus.

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyvät työelämätaidot

Opiskelija osaa:

- toimia erilaisissa työ- ja opiskeluyhteisöissä (työelämän pelisäännöt)
- kohdata asiakkaat, kollegat ja esihenkilöt kunnioittavasti
- huomioida yhdenvertaisuuden
- edistää työhyvinvointia
- ratkaista ristiriitoja rakentavasti
- rakentaa omalla työllään parempaa työkulttuuria
- arvostaa historiaa ja kulttuuriperintöä
- ymmärtää ihmisoikeuksien pääperiaatteet

Euroopan unionin osarahoittama

Muoti

Mikä on sopivaa pukeutumista kouluissa? Vertaa itseäsi muihin Ylen lukijoihin

Koulupukeutumiseen liittyvässä keskustelussa on usein kyse elämänkatsomuksellisista eroista, sanoo Tapaseuran puheenjohtaja Mirva Saukkola.

Terveys

Opiskelijat kuntoilevat aktiivisesti, mutta liiallinen sosiaalisen median käyttö heikentää jaksamista

THL:n tutkimus tarkasteli opiskelijoiden elintapoja vuosina 2021–2024. Runsaasta liikunnasta huolimatta istumista kertyy yhä paljon. Nikotiinipussien suosio kasvaa naisillakin.

Opiskelijoiden osallisuus on vahvistunut sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukioissa. Opiskelijoiden osallistuminen oppilasyhteisön toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin ovat yleistyneet. Osallisuus on vahvasti yhteydessä opiskelijoiden hyvinvoinnin kasvuun. Lisäksi liikkumista opiskelupäiviin tuovia toimenpiteitä on lisätty toisella asteella.

Osallisuus vahvistunut toisen asteen opiskelijoilla | Opetushallitus

Monimuotoisuuden monet kasvot osana sosiaalista vastuullisuutta - Centria

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Euroopan unionin osarahoittama

Hyvään hallintotapaan liittyvät taidot

Oikeudenmukainen palkka ja asema työyhteisössä

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Euroopan unionin osarahoittama

Erityisesti opiskelijat motivoituvat uralla etenemisen mahdollisuuksista ja tasa-arvoisesta työkulttuurista

Kysymys: Valitse alla olevasta listasta sinua tällä hetkellä 1–5 eniten motivoivaa asiaa työelämässä (ks. 19).

Johtajuusbarometri 2026

Uralla eteneminen

Keskimäärin 9 prosenttia suomalaisista motivoituu työelämässä uralla etenemisestä. Opiskelijat (20 %) ja ne, joilla on vasta 0–4 vuotta työkokemusta (19 %), motivoituvat tästä keskimääräistä enemmän.

Tasa-arvoinen ja reilu työkulttuuri

Tasa-arvoinen ja reilu työkulttuuri motivoi erityisesti opiskelijoita (29 %) (vrt. kaikki 20 %).

Mielenkiintoiset ja osaamista vastaavat tehtävät

Erityisesti yrittäjillä (41 %) tämä vaihtoehto korostuu (vrt. kaikki 29 %).

Kansainvälisyys

Kansainvälisyys motivoi vain harvaa suomalaista (4 %) työelämässä. Niille, joilla on yli 10 vuotta johtamiskokemusta, se on selvästi useammin motivoivien asioiden listalla (16 %).

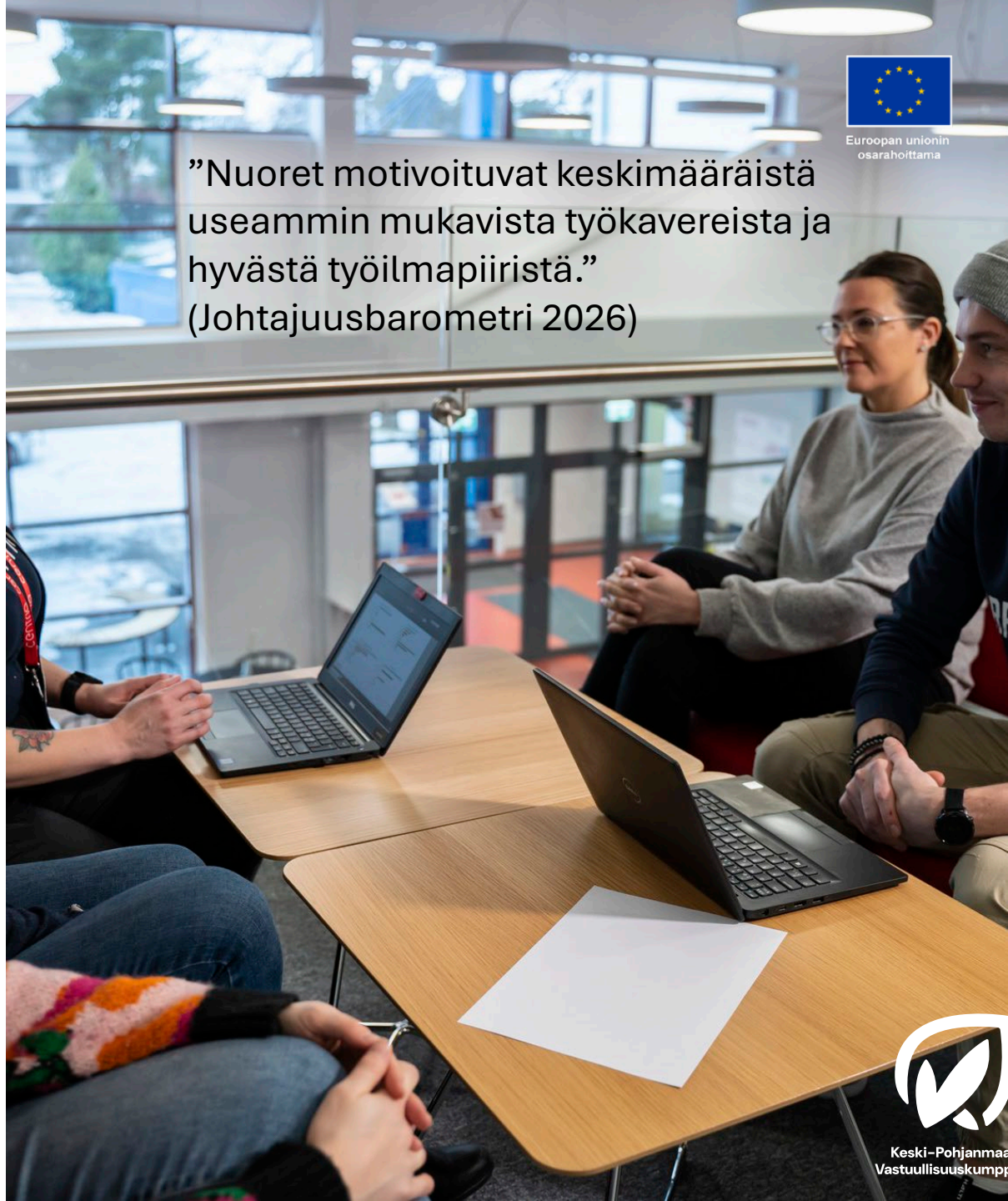
25

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Hyvään hallintotapaan liittyvät työelämätaidot

Opiskelija osaa:

- noudattaa yhteisiä sääntöjä
- toimia luotettavasti
- huomioida tietosuojan
- käyttää tekoälyä ja digitaalisia työkaluja vastuullisesti
- tunnistaa eettisiä ongelmatilanteita
- vaatia asianmukaista korvausta (eli palkkausta) työstä sekä asiallisia työoloja
- neuvotella sopimuksista (esim. työ)

Euroopan unionin osarahoittama

Taloudellisen vastuullisuuden työelämätaido

Tehokas liiketoiminta näkyy toiminnan tehokkuudessa, joka tuottaa kustannustehokkaita ratkaisuja.

Tuottavuutta syntyy haastavien kehitysaskeleiden ratkaisemisesta

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Taloudelliseen vastuullisuuteen liittyvät työelämätaidot

Opiskelija osaa:

- käyttää materiaaleja, energiaa ja aikaa tehokkaasti
- ymmärtää hävikin ja virheiden kustannusvaikutuksia
- huolehtia työvälineistä ja omaisuudesta
- tehdä kustannustietoisia valintoja
- ymmärtää kannattavan liiketoiminnan perusteita
- arvioida päätösten pitkän aikavälin vaikutuksia
- tunnistaa vastuullisuuden ja kilpailukyvyn välisen yhteyden
- ymmärtää julkisten varojen, verojen ja yhteisen omaisuuden merkitystä
- toimia yrittäjämäisesti ja kehittää työpaikan toimintaa

Euroopan unionin osarahoittama

Miten vastuullisuuskasvatus tehdään ilman uutta oppiainetta?

Opetussisällöillä, toimintakulttuurilla ja työelämäyhteistyöllä

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

1. Keskustelu: Opetussisällöt

1. Minkälaisina sisältöinä ja missä oppiaineissa vastuullisuus on jo integroituna ja mistä se vielä puuttuu tai on puutteellista?
2. Tunnistaako opiskelija saaneensa vastuullisuusopetusta ja työelämätaitoja? Ts. osaako opettaja sanoittaa ja opiskelija vastaanottaa?
3. Miten kehitämme opetussisältöjä ensi vuodelle? Kirjatkaa aihe, vastuuhenkilö ja mittari

2. Keskustelu: toimintakulttuuri

Mitä opiskelija oppii vastuullisuudesta pelkästään seuraamalla oppilaitoksemme arkea?

Mitä hänellä jää oppimatta?

Onko vastuullisuus- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat jalkautettu henkilöstölle ja asiakkaille (eli opiskelijoille)?

Miten vastuullista toimintakulttuuria ylläpidetään? Eihän vain joku tärkeä asia ole yhden henkilön harteilla?

Kirjatkaa, mitkä on jo hoidettu ja missä tulisi vielä tehdä jotain.

3.Keskustelu: työelämäyhteistyö

Keskustellaanko työpaikkaohjaajien ja opojen kanssa vastuullisuudesta?

Näkevätkö opiskelijat vastuullisuuden osana työelämää ja jatko-opintoja?

Tunnistetaanko työssäoppimisessa vastuullisuusosaamista?

Ideoikaa yksi konkreettinen kokeilu työelämäyhteistyön parantamiseksi omassa oppilaitoksessanne.

Euroopan unionin osarahoittama

Emme kasvata opiskelijoita vain työmarkkinoille

Kasvatamme heitä tekemään päätöksiä, jotka vaikuttavat työyhteisöihin, yrityksiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Siksi vastuullisuus ei ole lisätehtävä.

Se on osa hyvää koulutusta ja tulevaisuuden työelämäosaamista.

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

Euroopan unionin osarahoittama

Keski-Pohjanmaan Vastuullisuuskumppanit

hanna.tolli@centria.fi

+358-50-4325 716

Vastuullisen liiketoiminnan kehittäminen - Centria